Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

2025/2239(INI)

17.11.2025

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2025 r.
(2025/2239(INI))

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Sprawozdawca: Konstantinos Arvanitis

SPIS STREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 17

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2025 r.
(2025/2239(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 3 akapit drugi, art. 4 ust. 3 oraz art. 5, 6, 7, 11, 19 i 49,

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności artykuły dotyczące poszanowania, ochrony i wspierania demokracji, praworządności i praw podstawowych w Unii, w tym art. 70, 258, 259, 260, 263, 265 i 267,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”),

– uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 8 lipca 2025 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2025)0900) oraz załącznik do niego zawierający zalecenia dla państw członkowskich,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[1] (rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej[2] (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii[3] (wersja przekształcona) (rozporządzenie finansowe), w szczególności jego art. 6 ust. 3,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013

[1] Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014[4],

– uwzględniając pakiet wniosków Komisji dotyczących wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034,

– uwzględniając instrumenty ONZ dotyczące ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, takie jak: Powszechna deklaracja praw człowieka, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (ICCPR), Międzynarodowa konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej (ICERD), Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW) oraz Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (CRPD), Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych, zalecenia Forum ONZ ds. Mniejszości, zalecenia i sprawozdania z powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka ONZ, a także orzecznictwo organów traktatowych ONZ i specjalne procedury Rady Praw Człowieka ONZ,

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC) oraz Europejską kartę społeczną, orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) oraz Europejskiego Komitetu Praw Społecznych, konwencje, zalecenia, rezolucje, opinie i sprawozdania Zgromadzenia Parlamentarnego, Komitetu Ministrów, Komisarza Praw Człowieka, Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji, Komitetu Sterującego ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji, Różnorodności i Włączenia Społecznego, Komisji Weneckiej oraz innych organów Rady Europy,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

– uwzględniając Europejską kartę języków regionalnych lub mniejszościowych oraz Konwencję ramową Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych,

– uwzględniając protokół ustaleń między Radą Europy a Unią Europejską z 23 maja 2007 r. oraz konkluzje Rady z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie priorytetów UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2025–2026,

– uwzględniając wniosek Komisji z dnia 20 grudnia 2017 r. dotyczący decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835), wydany zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych[5],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 lutego 2018 r. w sprawie ochrony i niedyskryminacji mniejszości w państwach członkowskich UE[6],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie decyzji Komisji o

[4] Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.
[5] Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 162.
[6] Dz.U. C 463 z 21.12.2018, s. 21.

zastosowaniu art. 7 ust. 1 TUE w związku z sytuacją w Polsce[7],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie konieczności ustanowienia instrumentu na rzecz wartości europejskich wspierającego organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które propagują wartości podstawowe w Unii Europejskiej na poziomie lokalnym i krajowym[8],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 września 2018 r. w sprawie wniosku wzywającego Radę do stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia[9],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie norm minimalnych dla mniejszości w UE[10],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie potrzeby utworzenia kompleksowego mechanizmu UE na rzecz ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych[11],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych[12],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 października 2020 r. w sprawie praworządności i praw podstawowych w Bułgarii[13],

– uwzględniając swoją rezolucję z 13 listopada 2020 r. w sprawie wpływu środków stosowanych w odpowiedzi na pandemię COVID-19 na demokrację, praworządność i prawa podstawowe[14],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Minority SafePack – milion podpisów za różnorodnością w Europie”[15],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności w Unii Europejskiej i stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie warunkowości[16],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r.[17],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie opracowania

[7] Dz.U. C 129 z 5.4.2019, s. 13.
[8] Dz.U. C 390 z 18.11.2019, s. 117.
[9] Dz.U. C 433 z 23.12.2019, s. 66.
[10] Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 13.
[11] Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 45.
[12] Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.
[13] Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 63.
[14] Dz.U. C 415 z 13.10.2021, s. 36.
[15] Dz.U. C 445 z 29.10.2021, s. 70.
[16] Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 86.
[17] Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 27.

wytycznych dotyczących stosowania ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[18],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 września 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wymienioną w art. 83 ust. 1 TFUE[19],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego[20],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie oceny środków mających na celu zapobieganie korupcji, nieprawidłowym wydatkom i niewłaściwemu wykorzystywaniu funduszy unijnych i krajowych w przypadku funduszy pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i obszarów wydatków kryzysowych[21],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie[22],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie praworządności i konsekwencji wyroku TSUE[23],

– uwzględniając swoją rezolucję z 11 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia UE strefą wolności osób LGBTIQ[24],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2021 r.[25],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie praworządności i ewentualnego zatwierdzenia polskiego krajowego planu odbudowy (RRF)[26],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2020–2021[27],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia[28],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2022 r. w sprawie

[18] Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 146.
[19] Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 88.
[20] Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 2.
[21] Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 48.
[22] Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 2.
[23] Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 168.
[24] Dz.U. C 474 z 24.11.2021, s. 140.
[25] Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 18.
[26] Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 108.
[27] Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 80.
[28] Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 463.

praworządności na Malcie pięć lat po zabójstwie Daphne Caruany Galizii[29],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2022 r. w sprawie wzrostu liczby zbrodni popełnianych z nienawiści do osób LGBTIQ+ w całej Europie, w świetle niedawnego morderstwa homofobicznego w Słowacji[30],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 listopada 2022 r. w sprawie sprawiedliwości rasowej, niedyskryminacji i przeciwdziałania rasizmowi w UE[31],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie oceny przestrzegania przez Węgry warunków dotyczących praworządności na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości oraz stanu prac nad węgierskim planem odbudowy i zwiększania odporności[32],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej[33],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 kwietnia 2023 r. w sprawie stosunków instytucjonalnych między UE a Radą Europy[34],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 lutego 2024 r. w sprawie praworządności i wolności mediów w Grecji[35],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 28 lutego 2024 r. pt. „Sprawozdanie w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2023 r.”[36],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie pogłębienia integracji europejskiej z myślą o przyszłym rozszerzeniu[37],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 czerwca 2023 r. w sprawie łamania praworządności i praw podstawowych na Węgrzech oraz zamrożonych funduszy UE[38],

– uwzględniając sprawozdanie komisji śledczej ds. zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji (PEGA) oraz swoje zalecenie z dnia 15 czerwca 2023 r. dla Rady i Komisji w następstwie dochodzenia w sprawie zarzutów naruszenia prawa Unii i niewłaściwego administrowania w jego stosowaniu w odniesieniu do oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego[39],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie prawa wyborczego,

---

[29] Dz.U. C 149 z 28.4.2023, s. 15.
[30] Dz.U. C 149 z 28.4.2023, s. 22.
[31] Dz.U. C 161 z 5.5.2023, s. 10.
[32] Dz.U. C 167 z 11.5.2023, s. 74.
[33] Dz.U. C 341 z 27.9.2023, s. 2.
[34] Dz.U. C, C/2023/442, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
[35] Dz.U. C, C/2024/6334, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6334/oj.
[36] Dz.U. C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[37] Dz.U. C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
[38] Dz.U. C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
[39] Dz.U. C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

komisji śledczej i praworządności w Polsce[40],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 października 2023 r. w sprawie praworządności na Malcie: sytuacja sześć lat po zabójstwie Daphne Caruany Galizii i potrzeba ochrony dziennikarzy[41],

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z dnia 6 grudnia 2023 r. pt. „Europa zjednoczona przeciwko nienawiści” (JOIN(2023)0051),

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej – sprawozdanie roczne za lata 2022 i 2023[42],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie rozszerzenia unijnego wykazu przestępstw o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści[43],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie trwających wysłuchań na mocy art. 7 ust. 1 TUE dotyczących Węgier i służących umocnieniu praworządności oraz ich skutków dla budżetu[44],

– uwzględniając zakończenie procedury przewidzianej w art. 7 ust. 1 TUE w odniesieniu do Polski, ogłoszone przez Komisję w dniu 29 maja 2024 r. w następstwie działań podjętych przez Polskę w celu przywrócenia zgodności z unijnymi standardami praworządności,

– uwzględniając rezolucję 2262 (2019) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie promowania praw osób należących do mniejszości narodowych,

– uwzględniając sprawozdania specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z 17 grudnia 2024 r. pt. „Egzekwowania prawa UE” (28/2024), z 22 lutego 2024 r. pt. „Praworządności w UE” (03/2024) oraz z 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich” (01/2022), a także przegląd z 28 lutego 2024 r. dotyczący sprawozdawczości Komisji w zakresie praworządności (02/2024) oraz sprawozdanie specjalne pt. „Przejrzystość finansowania unijnego przyznanego organizacjom pozarządowym” (11/2025) oraz zawarte w nich zalecenia,

– uwzględniając wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej 2024–2029, przedstawione Parlamentowi w dniu 18 lipca 2024 r. przez Ursulę von der Leyen, ówczesną kandydatkę na przewodniczącą Komisji, orędzie o stanie Unii wygłoszone przez przewodniczącą Komisji w Parlamencie Europejskim w dniu 10 września 2025 r. oraz komunikat Komisji z 2026 r. z dnia 21 października 2025 r. pt. „Program prac Komisji na 2026 r.” (COM(2025)0870),

– uwzględniając wyniki badań Eurobarometr z 2025 r., które wskazują, że korupcja

[40] Dz.U. C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
[41] Dz.U. C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[42] Dz.U. C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
[43] Dz.U. C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
[44] Dz.U. C, C/2025/3705, 17.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.

pozostaje poważnym problemem dla obywateli UE i przedsiębiorstw prowadzących działalność w UE,

– uwzględniając sprawozdania zawierające informacje zwrotne, sprawozdania z delegacji, pytania wymagające odpowiedzi na piśmie i odpowiedzi Grupy ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych (DRFMG)[45],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 8 października 2025 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030”,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 4 listopada 2025 r. zatytułowany „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE” (COM(2025)0690) oraz towarzyszące mu dokumenty robocze służb Komisji (pakiet rozszerzeniowy z dnia 4 listopada 2025 r.),

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z dnia 12 listopada 2025 r. pt. „Europejska tarcza demokracji: wzmacnianie silnych i odpornych demokracji” (JOIN(2025)0791) oraz komunikat Komisji z dnia 12 listopada 2025 r. pt. „Strategia UE na rzecz społeczeństwa obywatelskiego” (COM(2025)0790),

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając opinie Komisji Prawnej i Komisji Budżetowej oraz opinię Podkomisji Praw Człowieka,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że UE opiera się na takich wartościach jak poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, co znajduje wyraz w art. 2 TUE, jest odzwierciedlone w Karcie oraz jest zapisane w międzynarodowych traktatach dotyczących praw człowieka; mając na uwadze, że Karta stanowi część prawa pierwotnego UE; mając na uwadze, że są to wartości wspólne dla wszystkich państw członkowskich i należy ich przestrzegać, a także czynnie je promować na szczeblu UE i poszczególnych państw członkowskich we wszystkich strategiach politycznych, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym, i w spójny sposób; mając na uwadze, że wszelkie podważanie tych wartości stanowi systemowe zagrożenie dla praw i wolności osób mieszkających w UE;

B. mając na uwadze, że UE nie może ignorować społecznego wymiaru i wymiaru praw podstawowych, na których została zbudowana; mając na uwadze, że utrzymujące się niedociągnięcia w zakresie ochrony praw gospodarczych i socjalnych należy uznać za integralną część systemowego zagrożenia dla wartości określonych w art. 2 TUE;

C. mając na uwadze, że w 2025 r. UE stanęła przed poważnymi i wielowymiarowymi wyzwaniami w swoich państwach członkowskich, związanymi z ochroną

[45] Informacje na temat wszystkich działań monitorujących DRFMG można znaleźć na stronie: w ostatniej kadencji: https://www.europarl.europa.eu/committees/pl/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662; oraz w obecnej kadencji: https://www.europarl.europa.eu/committees/pl/working-group-democracy-rule-of-law-and-/product-details/20241205CDT13884.

praworządności, demokracji i praw podstawowych, które są ze sobą nierozerwalnie powiązane;

D. mając na uwadze, że w programie prac Komisji na 2026 r. podkreślono potrzebę ustanowienia zintegrowanego rocznego cyklu dotyczącego praworządności, charakteryzującego się wspólnym tempem, jasnymi etapami i aktywnym udziałem wszystkich instytucji Unii; mając na uwadze, że poszanowanie praworządności pozostaje niezbędnym warunkiem ochrony wszystkich funduszy UE;

E. mając na uwadze, że roczne sprawozdanie Komisji na temat praworządności powinno również obejmować instytucje, organy, urzędy i agencje Unii, aby zapewnić przejrzystą ocenę ich zgodności ze standardami praworządności;

Systemy wymiaru sprawiedliwości

1. wzywa państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych działań w celu zapewnienia niezależnych systemów sądowych oraz dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej, co zagwarantuje wszystkim równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości, oraz ponownie podkreśla potrzebę podjęcia konkretnych działań w celu poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza dla grup marginalizowanych i szczególnie narażonych;

2. wzywa państwa członkowskie do szybkiego wdrożenia wyroków TSUE i ETPC oraz proponuje, aby utworzyć jednostkę monitorującą wdrażanie orzeczeń TSUE i ETPC dotyczących demokracji, praworządności i praw podstawowych w państwach UE; apeluje także o pełne włączenie ustaleń jednostki monitorującej do rocznego sprawozdania na temat praworządności;

3. podkreśla wyraźny związek między erozją praworządności a poważnymi naruszeniami praw podstawowych i praw mniejszości, w tym nadmiernym użyciem siły przez organy ścigania, brakiem sprawiedliwości proceduralnej wobec osób zatrzymanych, politycznym lub instytucjonalnym podżeganiem do nienawiści, nieproporcjonalnymi uprawnieniami w zakresie nadzoru oraz środkami represyjnymi wymierzonymi w organizacje społeczeństwa obywatelskiego; jest przekonany, że Komisja powinna oceniać, w jakim stopniu państwa członkowskie rozwiązują te problemy, aby zapewnić dostępny, skuteczny i bezstronny system wymiaru sprawiedliwości;

4. wzywa Komisję, aby uznała warunki panujące w zakładach karnych za kwestię związaną z praworządnością, biorąc pod uwagę powszechne przeludnienie, nieodpowiednie warunki życia i rosnącą liczbę samobójstw, które naruszają podstawowe prawa osadzonych w systemach penitencjarnych państw członkowskich;

Ramy antykorupcyjne

5. ponownie podkreśla, że korupcja poważnie zagraża demokracji, praworządności i równemu traktowaniu wszystkich obywateli;

6. wzywa państwa członkowskie, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, a także instytucje, organy, urzędy i agencje Unii do wzmocnienia środków służących zapobieganiu korupcji, w tym przejrzystego zarządzania funduszami UE, kodeksów postępowania dla urzędników publicznych, obowiązkowych oświadczeń majątkowych, zasad dotyczących konfliktu interesów, systemów wczesnego ostrzegania oraz

ograniczeń dotyczących praktyk wywołujących efekt „drzwi obrotowych”;

7. wzywa państwa członkowskie, aby zapewniły komisjom dyscyplinarnym, organom ścigania, agencjom antykorupcyjnym i wymiarowi sprawiedliwości niezależność, bezstronność i odpowiednie zasoby;

8. podkreśla, że praworządność wymaga, aby urzędnicy publiczni działali w sposób przejrzysty i w interesie publicznym, bez nadużywania władzy czy podejmowania arbitralnych decyzji; wzywa państwa członkowskie do propagowania kultury uczciwości przez regularne szkolenia antykorupcyjne dla urzędników publicznych oraz pracowników organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a także przez aktywne angażowanie społeczeństwa obywatelskiego w monitorowanie działań rządu;

9. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia szybkich, dokładnych i bezstronnych dochodzeń w sprawach dotyczących korupcji, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących urzędników wysokiego szczebla, w celu ochrony praworządności, utrzymania zaufania publicznego i zagwarantowania odpowiedzialności na wszystkich szczeblach administracji rządowej;

10. wzywa państwa członkowskie do ochrony sygnalistów i dziennikarzy zgłaszających przypadki korupcji lub niegospodarności w zakresie funduszy UE przez zapewnienie poufnych kanałów zgłaszania nieprawidłowości, skutecznych środków zaradczych przeciwko działaniom odwetowym oraz ochrony dziennikarstwa śledczego i wolności wypowiedzi;

Ochrona dziennikarzy oraz pluralizm i wolność mediów

11. jest głęboko przekonany, że zabójstwa dziennikarzy śledczych stanowią bezpośredni atak na praworządność, ponieważ nie tylko podważają zdolność obywateli i instytucji do pociągania osób sprawujących władzę do odpowiedzialności, lecz także stanowi jedną z najbardziej skrajnych form cenzury, przez co stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla wolności wypowiedzi oraz funkcjonowania instytucji demokratycznych;

12. stanowczo potępia inwigilację dziennikarzy, w szczególności za pomocą oprogramowania szpiegowskiego; pozostaje oburzony faktem, że Komisja odmawia wdrożenia wszystkich zaleceń komisji śledczej Parlamentu Europejskiego ds. zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego, i uznaje to za zaniechanie działania;

13. pozostaje głęboko zaniepokojony faktem, że własność mediów – zarówno publicznych, jak i prywatnych – nadal jest w wielu państwach członkowskich wysoce skoncentrowana, co stanowi zagrożenie dla różnorodności informacji i poglądów; wzywa państwa członkowskie do przyjęcia ram prawnych mających na celu zapobieganie koncentracji horyzontalnej, zapewnienie przejrzystości własności i zarządzania oraz zagwarantowanie niezależnych mechanizmów nadzoru i zgodności w celu ochrony niezależności redakcyjnej i dziennikarskiej oraz roli mediów jako strażnika interesu publicznego;

14. wzywa państwa członkowskie i kraje kandydujące do zapewnienia ochrony dziennikarzy i innych pracowników mediów w UE zgodnie z zaleceniami Komisji

2021/1534[46] i 2022/758[47];

15. wzywa państwa członkowskie do pełnego wdrożenia dyrektywy o przeciwdziałaniu SLAPP[48];

16. wzywa Komisję do oceny, czy unijne sankcje mające na celu zwalczanie dezinformacji są zgodne z wymogiem proporcjonalności wynikającym z prawa UE oraz z art. 11 Karty; jest głęboko przekonany, że prawo do bycia wysłuchanym musi być zagwarantowane przed zastosowaniem takich środków przez Radę, zwłaszcza gdy zagrożone mogą być prawa obywateli UE, w szczególności dziennikarzy;

Przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego

17. podkreśla kluczową rolę, jaką odgrywają organizacje oddolne i środowiskowe, związki zawodowe, grupy aktywistów, obrońcy praw człowieka i organizacje pozarządowe w promowaniu i propagowaniu demokracji, równości, praworządności i praw podstawowych oraz w zapewnianiu rozliczalności działań podejmowanych przez podmioty państwowe i prywatne;

18. potępia bezprecedensowe i nasilające się ataki na przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego w całej UE, w tym znaczne ograniczenia przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego i prawa do pokojowych zgromadzeń, które obserwuje się w kilku państwach członkowskich; jest głęboko przekonany, że globalna tendencja do erozji demokracji i praworządności, a także sekurytyzacja programów politycznych spowodowały zaostrzenie ograniczeń prawa do pokojowych zgromadzeń; wzywa państwa członkowskie do stworzenia bezpiecznego i sprzyjającego otoczenia, które gwarantuje wolność zgromadzeń;

19. wzywa państwa członkowskie i Komisję do poprawy otoczenia prawnego dla społeczeństwa obywatelskiego przez zagwarantowanie, że wszelkie środki ograniczające prawo stowarzyszeń do poszukiwania, pozyskiwania i wykorzystywania zasobów, w tym zasobów zagranicznych, muszą służyć jednemu z uzasadnionych celów określonych w art. 11 ust. 2 europejskiej konwencji praw człowieka;

20. wyraża zaniepokojenie rosnącymi ograniczeniami prawnymi i finansowymi, kampaniami oszczerstw oraz kryminalizacją organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka; podkreśla, że wymogi sprawozdawcze dla organizacji pozarządowych nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne i proporcjonalne do realizacji określonych celów;

21. wzywa państwa członkowskie i Komisję do zapewnienia odpowiednich zasobów

[46] Zalecenie Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej (Dz.U. L 331 z 20.9.2021, s. 8, ELI:http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1534/oj).
[47] Zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (Dz.U. L 138 z 17.5.2022, s. 30, ELI:http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).
[48] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (Dz.U. L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

finansowych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia skutecznej ochrony obrońcom praw człowieka, w tym mechanizmów szybkiego reagowania na zagrożenia;

Prawa podstawowe

22. z zadowoleniem przyjmuje strategię na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030 i wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w sprawie wiążącego unijnego zakazu praktyk konwersyjnych we wszystkich państwach członkowskich;

23. wyraża głębokie zaniepokojenie dyskryminującymi środkami wprowadzanymi w niektórych państwach członkowskich pod pretekstem zwalczania „propagandy LGBTIQ" i „ideologii gender"; podkreśla, że Komisja musi działać szybko i zdecydowanie, gdy państwa członkowskie obchodzą prawo UE, w szczególności postanowienia Karty;

24. wzywa wszystkie państwa członkowskie do ochrony praw osób LGBTIQ+ zgodnie z prawem UE, Kartą oraz orzecznictwem TSUE i ETPC; przypomina, że w kilku państwach członkowskich nadal istnieją bariery prawne w uznawaniu związków jednopłciowych lub rodzicielstwa osób tej samej płci w kontekście transgranicznym, co narusza zasadę swobodnego przepływu osób i zasadę niedyskryminacji;

25. wyraża głębokie zaniepokojenie rosnącym poziomem rasizmu i ksenofobii w całej UE; potępia przypadki nawoływania do nienawiści i mowy nienawiści motywowane rasizmem, ksenofobią lub nietolerancją religijną, a także uprzedzeniami ze względu na niepełnosprawność, orientację seksualną, tożsamość płciową lub przynależność do mniejszości; wzywa Komisję i państwa członkowskie do przyjęcia i wdrożenia skutecznych środków zwalczania wszystkich form rasizmu, przy pełnym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego i przy udziale odpowiednich zainteresowanych stron, takich jak Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej;

26. potępia fakt, że w niektórych państwach członkowskich przyjęto prawa, polityki i praktyki uniemożliwiające skuteczną ochronę praw podstawowych uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów zarówno na lądzie, jak i na morzu; wzywa Komisję i państwa członkowskie do umieszczenia praw podstawowych migrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców, jak również zasady podziału odpowiedzialności, w centrum polityki migracyjnej i azylowej, tak aby zagwarantować poszanowanie prawa do azylu i ochrony międzynarodowej;

27. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji o utrzymaniu jej wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie równego traktowania[49] i wzywa Radę do jej niezwłocznego sfinalizowania i przyjęcia;

28. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia skutecznych działań przeciwko przemocy ze względu na płeć, którą należy dodać do wykazu „przestępstw UE", oraz wzywa do przedłożenia unijnego wniosku legislacyjnego dotyczącego zwalczania

[49] Wniosek Komisji dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM(2008)0426).

gwałtu, definiowanego jako brak zgody;

29. ponawia swoje wezwanie do zapisania w Karcie prawa dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji;

Praworządność a budżet UE

30. wyraża głębokie zaniepokojenie naruszeniami praw podstawowych, które są ułatwiane przez wykorzystanie funduszy UE lub z nim powiązane w niektórych państwach członkowskich, w szczególności w obszarach takich jak segregacja mieszkaniowa i edukacyjna, warunki przyjmowania osób ubiegających się o azyl, instytucjonalizacja osób z niepełnosprawnościami i dzieci oraz niektóre inicjatywy rewitalizacji obszarów miejskich; wzywa Komisję do włączenia zaleceń dotyczących tych naruszeń do jej corocznego sprawozdania na temat praworządności; proponuje, aby określona część funduszy UE została przeznaczona na niezależne monitorowanie działań finansowanych przez UE, w tym na ocenę ich zgodności z prawem oraz ich wpływu na prawa podstawowe, a także na badania prawne, strategiczne postępowania sądowe oraz niezależną ocenę potencjalnych naruszeń – przy znaczącym udziale organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

31. podkreśla, że środki wymagane do uruchomienia środków UE, określone w odpowiednich decyzjach podjętych na mocy rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, rozporządzenia w sprawie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności[50] i rozporządzenia w sprawie praworządności, należy traktować jako jeden całościowy pakiet i nie należy dokonywać żadnych płatności, nawet jeśli w jednym lub kilku obszarach poczyniono postępy, ale w innych nadal występują uchybienia; uważa, że Komisja powinna podjąć dalsze działania na podstawie rozporządzenia w sprawie warunkowości w odniesieniu do innych naruszeń zasady praworządności, takich jak naruszenia dotyczące sądownictwa;

32. z zadowoleniem przyjmuje sugestię zawartą we wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034, aby przed zatwierdzeniem prawie połowa środków była uzależniona od przestrzegania zasad praworządności i postanowień Karty;

Praworządność a wymiar jednolitego rynku

33. uznaje, że do sprawozdania na temat praworządności włączono wymiar jednolitego rynku, aby zająć się kwestiami praworządności mającymi wpływ na ogólne otoczenie gospodarcze, przedsiębiorstwa i pracowników, w celu zapewnienia ochrony praw, karania korupcji i egzekwowania umów; podkreśla, że funkcjonujący wymiar sprawiedliwości, silne ramy antykorupcyjne, pluralizm mediów i odpowiednie mechanizmy kontroli i równowagi mają wpływ na gospodarkę i sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku; proponuje, aby Komisja w swojej ocenie jeszcze bardziej współpracowała z zainteresowanymi stronami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w tym związkami zawodowymi;

[50] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI:http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

34. uważa, że włączenie wymiaru jednolitego rynku powinno uzupełniać, a nie przesłaniać podstawowe obszary, takie jak przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego, przestrzeganie praw podstawowych i wolność mediów, które należy uznać za kluczowe filary sprawozdania;

Praworządność u podstaw procesu rozszerzenia i działań zewnętrznych UE

35. ponownie podkreśla, że wartości zapisane w art. 2 TUE muszą być przestrzegane nie tylko przez obecne państwa członkowskie, ale także przez przyszłych członków UE w trakcie procesu akcesyjnego; zachęca do ścisłej oceny praworządności we wszystkich krajach uczestniczących w procesie akcesyjnym; zachęca Komisję, by przedstawiła krajom przystępującym konkretne zalecenia dotyczące stanu praworządności oraz zapewniła dostosowanie do sprawozdania w sprawie rozszerzenia;

Udoskonalenie procesu sprawozdawczego Komisji

36. zwraca się do Komisji o większą przejrzystość w zakresie kryteriów stosowanych przy wyborze informacji pochodzących od społeczeństwa obywatelskiego, organów międzynarodowych, organów krajowych i innych zainteresowanych stron w procesie sprawozdawczości; zauważa, że proces konsultacji można wzmocnić przez zapewnienie odpowiednich działań następczych z udziałem podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o przekazane przez nie informacje, oraz nalega, aby proces sprawozdawczy był oparty na dowodach, przejrzysty i bezstronny;

37. podkreśla, że Grupa ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych (DRFMG) w Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu w ostatnich latach wysyłała kilka delegacji *ad hoc* do niektórych państw członkowskich, a stan praworządności, demokracji i praw podstawowych został oceniony jako wykazujący większe uchybienia niż te przedstawione w sprawozdaniach Komisji; uważa, że działania monitorujące grupy DRFMG powinny zostać należycie uwzględnione w ramach procedury konsultacyjnej oraz podczas sporządzania sprawozdania;

38. ponawia potrzebę powołania niezależnego organu monitorującego, składającego się z niezależnych ekspertów prawnych i akademickich oraz ekspertów ds. praw człowieka, który byłby zaangażowany w opracowywanie sprawozdania; wzywa Komisję do zacieśnienia współpracy z organami UE i organizacjami międzynarodowymi;

39. uważa, że Komisja powinna wyraźniej określać i przedstawiać trajektorię, na której znajduje się każde państwo członkowskie, w tym wczesne sygnały ostrzegawcze oraz identyfikację poważnych i systemowych problemów, oraz podkreśla, że Komisja powinna zapewnić spójność pomiędzy zidentyfikowanymi problemami a wydawanymi zaleceniami;

40. wzywa Komisję do wydawania zaleceń, które będą miały bardziej operacyjny charakter, z rozróżnieniem tych dotyczących poważnych i systemowych problemów oraz określających konkretne środki, harmonogramy i wskaźniki ich wdrażania przez państwa członkowskie;

41. zwraca się do Komisji o wzmocnienie mechanizmu działań następczych w odniesieniu do niewdrożonych zaleceń przez powiązanie ich w bardziej bezpośredni sposób z

istniejącymi narzędziami egzekwowania prawa, w tym z postępowaniami w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego oraz z warunkowością budżetową;

Zalecenia horyzontalne

42. uważa, że należy wzmocnić dialog międzyinstytucjonalny i współpracę w zakresie praworządności na szczeblu UE; ubolewa nad faktem, że Komisja i Rada odrzucały dotychczas propozycję Parlamentu dotyczącą zawarcia porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie demokracji, praworządności i praw podstawowych; potwierdza swoją gotowość do wznowienia rozmów na temat tego porozumienia;

43. ponawia swoje wezwanie do Komisji o rozszerzenie zakresu sprawozdania tak, aby obejmowało ono wszystkie aspekty art. 2 TUE oraz zawierało szersze wskaźniki, takie jak niezależność mediów, rola społeczeństwa obywatelskiego, prawa podstawowe, wolność akademicka i artystyczna, równość płci, ochrona mniejszości i grup wrażliwych, poszanowanie prawa międzynarodowego, wolne i uczciwe wybory oraz funkcjonowanie instytucji demokratycznych;

44. jest głęboko przekonany, że instytucje Unii muszą wypełniać swoje obowiązki w zakresie praworządności, i podkreśla, że ocena przestrzegania przez instytucje Unii wartości zapisanych w art. 2 TUE – w tym wewnętrznej spójności Unii w zakresie utrzymywania tych wartości we wszystkich jej politykach i działaniach zewnętrznych – ma zasadnicze znaczenie dla ochrony wiarygodności i legitymizacji UE;

45. wzywa Radę do uczynienia dialogu na temat praworządności bardziej przejrzystym, interaktywnym i ukierunkowanym na wyniki, w tym przez wydawanie szczegółowych konkluzji i przekazywanie informacji zwrotnej dotyczącej ustaleń Komisji i Parlamentu; ubolewa nad niezdolnością Rady do poczynienia znaczących postępów w toczącej się procedurze na podstawie art. 7 ust. 1 TUE i uważa, że dalsze opóźnianie działań Rady byłoby równoznaczne z naruszeniem zasady praworządności przez samą Radę;

46. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Jako sprawozdawca sprawozdania z inicjatywy własnej dotyczącego sprawozdania Komisji na temat praworządności za 2025 r. starałem się odpowiedzieć na priorytet polityczny wyrażony przez większość grup politycznych w komisji LIBE, a także na wniosek Komisji o przedstawienie naszego dorocznego sprawozdania wcześniej niż w poprzednich latach. Przyspieszony harmonogram sprawił, że pogodzenie pogłębionej analizy z ograniczeniami skróconego czasu na opracowanie dokumentu było wyzwaniem.

W świetle tych ograniczeń zdecydowałem się skupić na ogólnych wezwaniach zawartych w każdym rozdziale i podkreślić kluczowe obszary, w których sprawozdawczość Komisji mogłaby zostać wzmocniona.

Świadomie powstrzymałem się od wskazywania konkretnych państw członkowskich. Stanowi to znaczące ustępstwo z mojej strony, ponieważ Grupa Lewicy konsekwentnie opowiada się za wyraźnym wskazywaniem państw w sprawozdaniach i rezolucjach Parlamentu Europejskiego, gdy dochodzi do naruszeń zasad praworządności, demokracji lub praw podstawowych. Głęboko wierzymy, że podawanie konkretnych przykładów jest niezbędne dla zapewnienia odpowiedzialności oraz pokazania, że wszystkie państwa członkowskie są oceniane według tych samych standardów – bez uprzedzeń i niezależnie od ich pozycji w Unii. Jednak rosnący wpływ polityk krajowych w obecnym Parlamencie sprawia, że osiągnięcie obiektywnego i ponadpartyjnego porozumienia między grupami politycznymi jest niezwykle trudne, jeśli wymienia się konkretne państwa członkowskie. W związku z tym, aby zapewnić jak najszerszy konsensus oraz możliwie inkluzywne i ponadpartyjne poparcie dla sprawozdania, zdecydowałem się tym razem odstąpić od wskazywania konkretnych państw członkowskich.

Moim głównym priorytetem było podtrzymanie wieloletnich zobowiązań Parlamentu Europejskiego, w tym ponowne potwierdzenie nierozerwalnego związku między praworządnością a prawami podstawowymi oraz zapewnienie udziału sieci niezależnych ekspertów w procesie sprawozdawczym Komisji. Takie podejście jest niezbędne, aby odpolitycznić ocenę, zapobiec pominięciu krytycznych kwestii oraz zapewnić jasne i spójne przedstawienie pojawiających się tendencji.

Do innych priorytetów należą: ochrona dziennikarzy i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; uwzględnienie kwestii naruszeń praw podstawowych, które są ułatwiane przez wykorzystywanie – lub nadużywanie – funduszy UE w niektórych państwach członkowskich bądź są powiązane z takim wykorzystywaniem lub nadużywaniem; oraz zapewnienie dokładnych, bezstronnych i terminowych dochodzeń w sprawach dotyczących korupcji, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących urzędników wysokiego szczebla, w celu ochrony praworządności i utrzymania zaufania publicznego do instytucji

demokratycznych. Ponadto instytucje Unii same muszą w pełni respektować swoje zobowiązania dotyczące praworządności. Ocena przestrzegania przez nie wartości zapisanych w art. 2 TUE – w tym wewnętrznej spójności Unii w zakresie przestrzegania tych wartości we wszystkich jej politykach i działaniach zewnętrznych – ma zasadnicze znaczenie dla ochrony wiarygodności i legitymizacji UE.

W tym kontekście równie istotne jest wzmocnienie roli praw gospodarczych i socjalnych w ramach unijnego systemu praworządności. Wiarygodna ocena stanu praworządności nie może pomijać głębokiego wpływu, jaki brak bezpieczeństwa mieszkaniowego, nierówny dostęp do podstawowych usług oraz pogłębiające się nierówności społeczne wywierają na możliwość korzystania z praw podstawowych przez obywateli. Jeśli ludzie nie mogą sobie pozwolić na odpowiednie mieszkanie, żyją w trudnych warunkach lub mają do czynienia z systemowymi przeszkodami w dostępie do ochrony socjalnej, ich równe traktowanie przez prawo staje się raczej teoretyczne niż rzeczywiste. Całościowe, zorientowane na człowieka podejście do praworządności musi zatem uwzględniać strukturalne uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, które osłabiają uczestnictwo demokratyczne i osłabiają zaufanie do instytucji publicznych.

Jestem również bardzo zaniepokojony normalizacją rasistowskich narracji w dyskursie publicznym, w tym ze strony podmiotów politycznych i organów publicznych. Taka retoryka podważa równość wobec prawa, podsyca dyskryminację i wrogość wobec społeczności rasowych oraz stwarza warunki, w których jednostki nie są w stanie korzystać ze swoich podstawowych praw bez obaw i zastraszania. Zwalczanie rasizmu i narracji dyskryminacyjnych musi zatem stanowić integralną część unijnego programu praworządności.

Ostatecznie celem wszystkich instytucji Unii musi być zapewnienie obiektywnej, wiarygodnej i niezależnej od wpływów partyjnych oceny sytuacji w zakresie praworządności w całej UE. Jestem głęboko zaniepokojony rosnącym ryzykiem erozji praworządności w kilku państwach członkowskich, zwłaszcza w kontekście wzrostu narracji skrajnej prawicy i coraz większej sekurytyzacji polityki publicznej. W takiej sytuacji niezwykle ważne jest, aby nasze oceny opierały się wyłącznie na dowodach, prawie i prawach podstawowych, a nie były kształtowane przez względy polityczne. Tylko przez zapewnienie niezależności, rygorystycznego charakteru i apolityczności naszej pracy możemy utrzymać wiarygodność i legitymizację ram praworządności Unii.

Zamierzam przedłożyć poprawki wprowadzające motywy analizujące ogólne tendencje w państwach członkowskich. Motywy te mają uzupełniać część operatywną sprawozdania przez wskazanie wzorców, pojawiających się ryzyk i wyzwań systemowych, co wzmocni podstawę analityczną naszych zaleceń.

Dzięki takiemu podejściu w sprawozdaniu dąży się do połączenia aktualnego zaangażowania politycznego z konkretnymi propozycjami mającymi na celu zwiększenie skuteczności, przejrzystości i wpływu sprawozdawczości Komisji, co z kolei przyczyni się do stworzenia solidniejszych i spójniejszych ram praworządności w Unii Europejskiej.